

Thus, it should be stated that increasing the efficiency of the Ukrainian economy and our domestic organizations in today's complex conditions should be based on the comprehensive implementation and improvement of the sustainable development management process, with a tendency to apply optimal innovative approaches in strategic management, in particular, in the context of effective use of all available resources and the future real increase in the competitiveness of domestic products.

References:

1. *Triple bottom line. The Economist. 2009. URL: <https://www.economist.com/news/2009/11/17/triple-bottom-line>*
2. *John Elkington. CSO Awards / 24. URL: <https://csoawards.eu/jury/john-elkington/>*
3. *Ambassador from the future. JohnElkington. URL: <https://johnelkington.com/about/ambassador-from-the-future/>*
4. *Олексієнко Р.Ю. Місце інновацій у стратегічному управлінні розвитком організації у сучасних умовах. Професійний менеджмент в сучасних умовах розвитку ринку : Матеріали доповідей XI наук.-практ. конф. з міжнар. участю (14 грудня 2022 р.). Харків : НФаУ, 2022. 265 с. – С. 117-120.*

УДК 314.01:65.012.4

Орабіна Т. М.,
 директор Департаменту медичних послуг
 Міністерства охорони здоров'я України,
 асистент кафедри менеджменту охорони здоров'я,
 Національний медичний університет імені О. О. Богомольця,
Марічерда В. Г.,
 доктор медичних наук, професор, перший проректор,
 Одеський національний медичний університет

УПРАВЛІННЯ ДЕМОГРАФІЧНИМ РОЗВИТКОМ: ШЛЯХИ ПОДОЛАННЯ ДЕМОГРАФІЧНОЇ КРИЗИ В УКРАЇНІ

Стратегічно важливою соціально-демографічною проблемою в Україні, що стала значно відчутною під час воєнної агресії РФ в Україні є тривала депопуляція в Україні з суттєвим погіршенням якісних характеристик здоров'я населення, передусім репродуктивного. Рік у рік природний приріст населення в Україні за

останні десятиріччя є негативним: скорочується дитяче населення, підвищується рівень захворюваності та інвалідності серед дітей, показник материнської смертності залишається на досить високому рівні (у 2022 р. показник материнської смертності склав 19,3 на 100 тис. народжених живими [2]). Ця негативна динаміка погіршується на тлі довготривалої повномасштабної війни РФ проти України, для якої на сьогодні характерна наступна демографічна ситуація: надсмертність, високий рівень інвалідизації та міграційних процесів і низький рівень народжуваності. За прогнозами Інституту демографії та соціальних досліджень [1, с. 173], населення України скоротиться до 30,5 млн осіб до 2037 року. Це буде відчутним ризиком для національної демографічної безпеки України.

Основним шляхом вирішення цієї проблеми ми вбачаємо саме стимулювання народжуваності на національному рівні за рахунок удосконалення демографічної політики із збільшенням прямої державної допомоги при народженні дитини та децентралізацією інструментів впливу на соціо-демографічні показники. Місцева влада також має сприяти збільшенню народжуваності шляхом прямих виплат, а також сприянням створення робочих місць із гнучким режимом зайнятості для жінок, покращення інформаційної підтримки матерів і сімей з акцентуацією на психологічну підтримку (особливо психологічна підтримка постраждалих від воєнної агресії на тимчасово окупованих територіях України), пропагандою сімейних цінностей та здорового образу життя, сприяння оздоровленню жінок фертильного віку, розширенню доступу до різних методів контрацепції, зміни вікової структури пологів, а також збільшення інтервалу між пологами, покращенням екологічної ситуації у місті та профілактикою захворювань. Така інформаційна політика має бути децентралізованою, де серцем перетворення є територіальні громади як центри соціального тяжіння для навколишніх територій, що буде сприяти залученню молоді (у т. ч. переміщених осіб з тимчасово окупованих територій) як найбільш мобільної категорії населення. Відтак, важливим є розвиток саме соціально-економічної складової політики покращення демографічних показників України у післявоєнному періоді.

Критеріями ефективного реалізації цих заходів є, з одного боку, збільшення показників репродуктивного здоров'я населення, загального коефіцієнту народжуваності, спеціального коефіцієнту

народжуваності, безпеки пологів, і з іншого – зниження показників рівня материнської, перинатальної та малюкової захворюваності, інвалідності та смертності, ранньої та пізньої неонатальної смертності, постнеонатальної смертності, а також позитивні тенденції у структурі перинатальної та малюкової смертності від хвороб органів дихання, вроджених аномалій, інших хвороб.

Необхідно також забезпечити аналіз та перегляд існуючої нормативно-правової бази у сфері охорони материнства та дитинства, зокрема організувати на загальнонаціональному рівні оновлення клінічних протоколів та стандартів надання медичної допомоги матерям та дітям та планування сім'ї за принципами доказової медицини та чітким визначенням якості надання перинатальної допомоги. А також запровадження систематичного стратегічного аналізу у сфері материнського і перинатального здоров'я, що потребує змін до нормативно-правової бази, з метою подальшого удосконалення якості медичної допомоги.

Таким чином, розвиток перинатальної допомоги в Україні на післявоєнному етапі має стати інтегральним міжсекторальним (медичний, соціально-демографічний, фінансово-економічний, управлінський), що включає, безумовно, удосконалення медико-профілактичної допомоги, фінансової підтримки, освітньої складової та інформаційної складової.

Список використаних джерел:

1. Андрейко В.І., Артёмов І. В. та ін.. *Європейські стратегії розвитку: досвід для України.* URL: http://eurodev.uzhnu.edu.ua/images/files/MONO_2023_2_compressed.pdf
2. Жилка Н., Щербінська О., Нецкар І. (2023). *Ситуаційний аналіз проблеми материнської смертності в Україні та шляхи її вирішення. Репродуктивне здоров'я жінки.* 4, 7–12. <https://doi.org/10.30841/2708-8731.4.2023.285759>